

Agiriak

Euskaltzaindia. Batzar-agiriak

Osoko bilkura

Donostian, 2016ko urtarrilaren 29an.

Urrutia, Andres, euskaltzainburua,
Videgain, Xarles, buruordea,
Kintana, Xabier, idazkaria,
Aleman, Sagrario, diruzaina,
Arejita, Adolfo, Iker sailburua,
Coyos, Jean-Baptiste, Jagon sailburua,
Iñigo, Andres,
Kaltzakorta, Jabier,
Lakarra, Joseba,
Peillen, Txomin,
Sagarna, Andoni,
Toledo, Ana,
Uribarren, Patxi,
Zabaleta, Patxi eta
Zalbide, Mikel.

Osa, Erramun,
Zabaleta, Joseba,
Gardner, Nikolas eta
Joly, Lionel
zegozkien gaietan.

Ezin etorria adierazi dutenak: Aurlia Arkotxa, Patxi Goenaga, Miren Lourdes Oñederra, Patxi Salaberri eta Joan Mari Torrealdai.

Osoko bilkura Donostian, Gipuzkoako Foru Aldundiko Batzar aretoan hasi da, goizeko 10:00etan, ezkerreko zutabearen ageri diren euskaltzainak bertan direla.

Euskaltzainburuak euskaltzain guztiak agurtu eta etorririkoen zerrenda eta berorien ahalak irakurri ditu, eta quoruma badela egiaztatu ondoren, Euskaltzaindiaren urtarrileko Osoko batzarrari hasiera eman dio.

Hasi aurretik, idazkariordeak jakinarazi du deituta dagoen Ageriko bilkura Diputazioaren beste areto batean egingo dela, Osoko bilkura 12:00etan amaitu eta iaz zendu ziren euskaltzainen hilberri txostenak irakurtzeko.

1. Aurreko Osoko bilkurako (2015-12-18) bilera-agiria onartzea, hala erabakiko balitz.

A. Iñigok, A. Toledok, P. Zabaletak eta A. Urrutiak lapsus ortografiko batzuk zuzentzeko ohar batzuk egin dituzte, baina edukiari buruzkorik ez. Zuzenketa horiek ontzat eman dira eta horrela akta onetsi da.

2. Ageriko bilkuretako (2015-09-25 eta 2015-10-30) bilera-agiriak onartzea, hala erabakiko balitz.

A. Urrutiak, Elizondon, 2015eko irailaren 25ean eginiko Ageriko bilkuraren bilera-agirian Peio Jorajuria euskaltzain urgazlearen izena falta dela adierazi du.

Zuzenketa hori eginda, bilera-agiria onartu da.

Donostian, 2015eko urriaren 30ean eginiko Ageriko bilkurari dagokionez, oharrik egon ez denez, bilera-agiria bere horretan onartu da.

3. Exonomastika: Bizantziar inperioko pertsona-izenak. Aurkezturiko iruzkinak aztertu eta erabaki.

Ez da oharrik heldu. Nolanahi ere, A. Iñigok ohar bat egin du erabilitako irizpideei buruz. Izan ere, gentilizioak beti minuskulaz idatzi badira ere, aurkezturiko txostenean ohitura hori kasu batzuetan ez da errespetatu. Kasu guztietan berdin jokatzeke, guztiak minuskulaz idaztea erabaki da.

4. aztergaian aurreikusiriko “Euskararen Historia Soziala lantzeko eredu metodologikoa. Aurkezpena” azken puntu gisa uztea erabaki da. Ondorioz, gainerako aztergaiak jorratu dira, aurreikusitako hurrenkeraren arabera.

5. Euskaltzaindiaren Hiztegia: bigarren itzulirako behar diren sarrera berriak aurkeztu.

A. Sagarna Euskaltzaindiaren Hiztegiaren arduradunak gaia aurkeztu du. Euskaltzaindiak jada onarturiko hitzak definitzeko, hiztegian oraindik sartu ez diren berba batzuk gaineratu beharko direla azaldu du, kontraesanik gerta ez dadin. J. Lakarrak *Andredena* hitzaz galdetu du. Kintanak esan du *Andre Dona Maria* dela tradiziozko forma Euskaltzaindiak orokorki hobetsia, eta *Andredena Maria* Ipar Euskal Herrirako utzi zela.

Oharrak idatziz egiteko epea otsailaren 15era arte utzi da.

6. Euskal Herria izena. 139. araua. Aurkezturiko iruzkinak aztertu eta erabaki.

A. Iñigok, A. Toledok eta X. Videgainek aurkeztu dituzte oharrak. Euskaltzainek gaiaren jarraipena are hobeto egiteko, ekarpen guztiak testuan zehar, dagokien hurrenkeran eta egile bakoitzaren arabera koloreztaturik jaso ditu A. Iñigo euskaltzainak. Berriz gogorarazi du, 139. arauaren azalpen testua eguneratzearen arrazoi nagusia izan dela 2004an egindakoan ageri ziren aipamenak hurrenkera kronologikoan ongi paratzea eta aipamenen datak ahalik eta zehatzen ematea. Horrela, alde batetik, orduan (2004an) ezagutu berri zen Lazarragaren lana 1564. urtearen ingurukoa izaten ahal zela pentsatu zen eta hala jarri ere, baina hori egiaztatzerik izan ez denez gero, arabarraren aipua Leizarragarenaren ondotik jarri da. Beste aldetik, Azkueri buruzko aipamena (J. P. Ulibarrirenaren ondotik ageri zena) dagokion tokira pasatu da. Horietaz gain, testuan ageri diren J. Tartas, J. P. Ulibarri, F. Laphitz eta G. Adema "Zaldubi"ren lanen edizio urte zehatzak gehitu dira, bai eta huskeriaren bat edo beste zuzendu ere. Horiekin batera, M. Larramendiren aipu zehatz eta argia gehitzea onetsi da.

Osoko bilkurak 139. arauaren aurretik ageri den azalpenari eginiko ohar guztiak onetsi ditu. Era berean, oin-ohar batean arauaren azalpen testua noiz egokitu den jasotzea ere erabaki da. Idazkariordeak Euskaltzaindiaren webgunean 139. arauaren aurretik datorren azalpen testua eguneratuko dela eta *Plazaberrin* argibideak emango direla adierazi du.

Gai honi dagokionez, 139. arauaren zein haren aurretik datorren azalpen testuaren jatorrizko euskal testuaz gainera, elkarteen eta erakundeen eskabideari erantzun nahian, gatzelaniaz eta frantsesez ere argitara ematea aurreikusita dago (hori bai, jatorrizkoa euskarazko testua dela argi utziz). Gauzak horrela, A. Iñigori eskatu zaio gatzelaniazko testua prestatzea eta X. Videgaini frantsesezkoa. Bi itzulpen horiek Lauro Ikastolan otsailean egingo den Osoko bilkura baino lehenago bidaliko zaizkie euskaltzainei, oharrak aurkezteko aukera izan dezaten.

7. Esku artekoak.

7.1. Euskaltzaindiaren 2016. urteko aurrekontuei buruzko informazioa. Euskaltzaindiko diruzainak, Sagrario Alemanek, hartu du hitza eta orain arte jasoriko datuen arabera, 2016ko aurrekontua Euskaltzaindiak 2015ean izan zuenaren antzekoa izango dela adierazi du. Beraz, ez da aldaketa handirik egongo. Batzordee-

tako, lantaldeetako eta egitasmoetako planak prestatzen ari direnez, aurrekontuak zein planak batera aurkeztuko dira otsaileko Osoko bilkuran.

R. M. Azkue Literatura Sariak: epaimahaiko kideak. Literatura Ikerketa batzordeak gaia aztertu ondoren, datozen izenak proposatu zizkion Zuzendaritzari (2016ko urtarrilaren 14ko bilera-agiriaren arabera):

Epaimahaikideak (A – Maila):

Yolanda Arrieta Malaxetxebarria

Igone Etxebarria Zamalloa

Manu Lopez Gaseni

Epaimahaikideak (B – Maila):

Miren Billelabeitia

Amaia Jauregizar Ormaetxea

Jabier Rojo

Osoko bilkurak eginiko proposamena berretsi du.

7.3. Hurrengo bilkurak

7.3.1. Otsailaren 12an. Euskara Biziberritzen Jarraitzeko Erronkak goiburupean jardunaldia egingo da Euskaltzaindiaren egoitzan, Bilbon, 09:30etik aurrera. Sustapen batzordeko buruak, Sagrario Alemanek, egitarauaren berri eman du. Patxi Saez jaunak Euskaltzaindiari eginiko eskaria kontuan hartuz, Euskaltzaindiak jardunaldia antolatzea erabaki du. Proposamenak egiteko epea oraindik irekia da eta batzuk jada heldu dira. E. Osak kalean dauden iritzi ezberdinak aipatu ditu, Euskaltzaindiaren zeregina eztabaidatuz.

P. Zabaletak azpimarratu du lege aldetik oraindik dauden hutsuneak ere azpimarratu behar lirakeela. Nolanahi ere, ez da halako gairik jorrazteko inolako ekarpenik jaso. Edonola ere, jardunaldi honen xedea eztabaidari hasiera ematea da, beraz, aurrerantzean segida izango du.

7.3.2. Otsailaren 19an, Euskara Foru Aldundien ibilbidean izenburupean jardunaldia egingo da Sabino Arana Fundazioaren egoitzan. Honen berri, halaber, Sustapen batzordeko idazkariak eman du. Jardunaldia Sabino Arana Fundazioak, Zuzenbidearen Euskal Akademiak eta Euskaltzaindiak lankidetzan antolatu dute. Jardunaldi honen egitaraua banatu da Osoko bilkuran.

7.3.3. Osoko bilkura, otsailaren 26an, Loiuko Lauro ikastolan. Lauro ikastolak, Bizkaian legezaturik ireki zen lehenbizikoak, aurtten 50 urte bete ditu. Hasieran R. Mª Azkue ikastola izena izan zuen, eta Julia Berrojaltz, Alfontso Irigoien, Xabier Peña eta beste euskaltzain eta euskaltzale batzuen laguntzaz sortu zen, eta harrezkero hainbeste gurasoren ahaleginei esker aurrera atera da. Efemeride hori ospatzeko, otsailaren 26an, Euskaltzaindiak, Lauro ikastolan, goizeko 10:00etatik aurrera bere hileroko Osoko batzarra egingo du, eta ondoren jendaurreko bilkura ere bai. Bertan egingo diren ospakizunak oraindik zehazkizun daude.

8. Azken ordukoak.

Ez da egon.

Horrela, aztergaietan jasotako **4. puntua, "Euskararen Historia Soziala lantzeko eredu metodologikoa. Aurkezpena"** egin da. Aurkezpenean, Mikel Zalbide Euskararen Historia Soziala egitasmoaren zuzendariak eta Lionel Joly eta Nikolas Gardner Euskararen Historia Soziala egitasmoaren teknikariek parte hartu dute. *Euskararen Historia Soziala lantzeko eredu metodologikoa* Euskaltzaindiaren "Etxeberri" bilduman argitaratu da, eta, Donostian, Luis Villasante Euskararen Ikergunean aurkeztuko da, 2016ko otsailaren 9an.

2007. urtean abiatu zen Euskararen Historia Soziala (EHS) edo Joanes Etxeberri egitasmoa. Berariazko txostena aurkeztu zuen Joseba Intxausti ohorezko euskaltzainak, eta egitasmoa aurrera eramatea erabaki zuen Euskaltzaindiak, Joseba Intxausti bera proiektuaren zuzendari izendatuz. Gaur egun Mikel Zalbide euskaltzaina da proiektuaren zuzendari.

Eredu metodologikoa, azken 50 urteotan, komunitate zientifikoak onartuak dituen kontzeptu garrantzitsu eta esanguratsuenak modelo teoriko bakar batera biltzeko saiakera da, lehenaldia ez ezik, orainaldia aztertzeko orduan ere baliagarri izan daitekeena. Kontaktuan dauden hizkuntza biren edo gehiagoren egoera soziolinguistikoa ahalik eta modu egituratuenean deskribatzeko balio dezake. Inguruabar horretan, egitasmoaren zuzendariak azaldu duenez, Hizkuntzen Historia Sozialaren ikerlerroa gorako bidean dator azken urteotan. Hala ere, tresna teoriko eta metodologiko mugatuak sortu eta erabili dituzte han-hemengo ikertzaileek, orain arte. Zenbait motibo direla medio, ez dago oraindik aho batez onarturiko jardueramolde oinarritzorik, hots, ez dago metodologiarik edo modelo zabal onarturik aldiari aldiko ikerketak modu egituratuan eta partekatuan burutzeko. Era berean,

Mikel Zalbidetik sei azterbide eta bost dimentsio dituen 30 gelaxkako koadroaren xehetasunak azaldu ditu.

Ondoren, liburua nazioarteko ikerkuntzaren testuinguruan kokatu du Lionel Jolyk eta proiektuan lan egiteko hautatu den modua azaldu du. Horren ostean, Mikel Zalbidetik berriro hartu du hitza, eredu teoriko-metodologikoaren bizkarrezurra azaltzeko, zenbait adibide eskainiz. Bestalde, Nikolas Gardnerrek proiekturako berariaz osatu den aplikazio informatikoa aurkeztu du. Lan hau osatzen duten kapituluak azaldu dira gero.

Denbora ezagatik azalpena eten behar izan da, euskaltzain hilen omenez, jendaurreko ekitaldira joateko. Euskaltzainburuak hiru partaideei eskerrak eman dizkie eta otsailaren 9an, asteartean, liburua Donostiako Luis Villasante Euskararen Iker-gunean aurkeztuko dela jakinarazi du.

Eta beste aztergairik ez dela, 12:00ak direnean Osoko bilkura bukatutzat eman da.

Andres Urrutia Badiola,
Euskaltzainburua

Xabier Kintana Urriaga,
Idazkaria